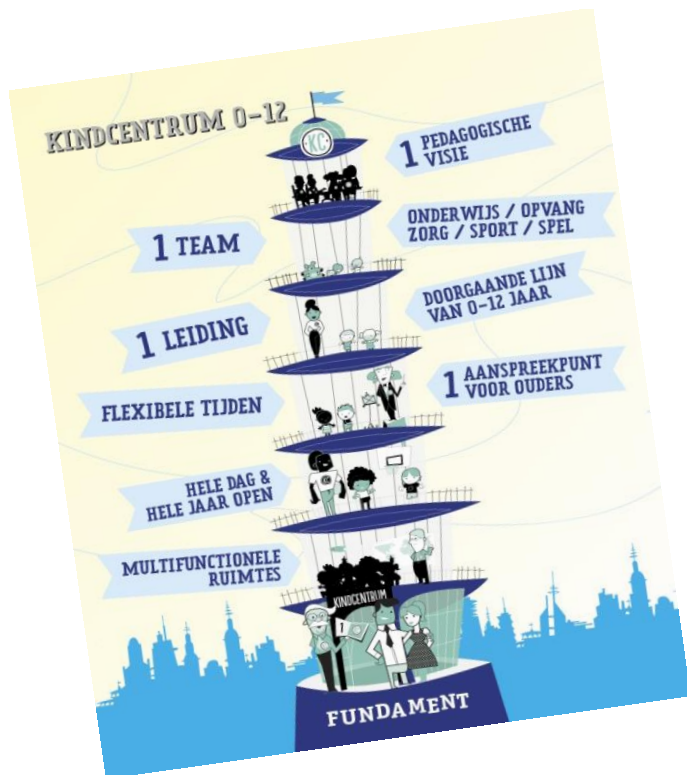

2013

Langedijker visie document; “De route naar een integraal kindcentrum”.

1. Inleiding

Het afgelopen half jaar vanaf januari 2013 heeft de gemeente in gezamenlijkheid met de schoolbesturen, de kinderopvang en de peuterspeelzalen gewerkt aan het opstellen van een integraalhuisvestingsprogramma. Het integraalhuisvestingsprogramma gaat vooral om de ruimtelijke/fysieke kant van de onderwijshuisvesting en hoe om te gaan met bijvoorbeeld de toekomstige terugloop van leerlingen in het onderwijs. Naast de fysieke kant van de onderwijshuisvesting wil de gemeente samen met de betrokken partners ook vorm geven aan de inhoudelijke samenwerking binnen het onderwijs.

De gemeente zet samen met de betrokken partners in op de vorming van integrale kindcentra (IKC); voorzieningen die aan kinderen van 0-12 in een doorgaande pedagogische- en ontwikkelingslijn onderwijs, opvang en begeleiding bieden. De wethouder Onderwijs maakt deel uit van de zogenaamde koplopersgroep Kindcentra van de VNG waarin wethouders van 25 gemeenten zich actief inspannen om deze ontwikkeling vorm te geven. Ook voeren zij een landelijke lobby om de bestaande belemmeringen in wet- en regelgeving op te heffen.

Wij willen middels deze notitie die bij het Integraalhuisvestingsplan gevoegd wordt de raad informeren over kindcentra en over het proces om te komen tot kindcentra in Langedijk. In bijlage 1 en 2 is een beschrijving opgenomen van de landelijke ontwikkelingen en de lokale context.

In de ontwikkeling van kinderen van 0-12 jaar kennen we op dit moment veel soorten van aansturing en veel verschillende financieringsregelingen en toezichtsystemen. De verantwoordelijkheden zijn sterk versnipperd. De stapeling van regelingen bemoeilijkt een efficiënte regierol voor de gemeente. Daardoor wordt de doorgaande lijn van de ontwikkeling van kinderen bemoeilijkt. De kwaliteit en effectiviteit van de begeleiding en ontwikkeling van de kinderen heeft daaronder te lijden. Ook ondervinden ouders hinder wanneer zij zorg en arbeid willen combineren door de versnipperde dagindeling.

De laatste jaren zetten veel gemeenten in op integratie van voorschoolse voorzieningen, onder meer als gevolg van de invoering van de Wet OKE (Ontwikkelingskansen door Kwaliteit en Educatie) in 2010. Deze wet maakt gemeenten verantwoordelijk voor het organiseren van een doorgaande ontwikkelingslijn voor kinderen met een risico op onderwijsachterstand- door het aanbieden van o.a. een passend VVE aanbod. Andere belangrijke ontwikkelingen zijn de transitie van de verantwoordelijkheid van de jeugdzorg van provincie naar gemeenten en de invoering van de wet Passend Onderwijs. Dit alles maakt het terugdringen van de bestaande versnippering alleen nog maar urgenter.

Het college van Langedijk kiest ervoor in te zetten op de ontwikkeling van kindcentra. Het kindcentrum biedt mogelijkheden de bestaande versnippering op te heffen, niet alleen voor de voorschoolse periode maar voor de gehele doorgaande lijn tot 12 jaar.

2. Integrale kindcentra: wat zijn het en waarom zijn ze wenselijk?

Kindcentra zijn samenwerkingsvormen van in ieder geval basisonderwijs, kinderopvangvoorzieningen (voorzieningen voor voorschoolse opvang voor kinderen van 0-4 jaar) en tussen-en naschoolse opvang, waarin gewerkt wordt vanuit één pedagogische/didactische visie, onder aansturing van één leiding.

Voor kindcentra bestaat geen blauwdruk. Het kindcentrum wordt ingericht op basis van de specifieke situatie in de buurt of wijk en de behoeften van kinderen en ouders.

De samenhangende pedagogische omgeving van een IKC biedt veel voordelen:

- Een doorlopende leerlijn: door continuïteit in de pedagogische aanpak en begeleiding van kinderen wordt een betere basis geboden voor de ontwikkeling van kinderen;
- Een sluitende signaleringsketen: door de structurele samenwerking van de verschillende partners kan beter geanticipeerd worden op ontwikkelingsvragen en/of –zorgen;
- De sluitende dagarrangementen bieden voor ouders meer mogelijkheden om werk en zorg te combineren.
- De versnippering van instellingen, met bij behorende openingstijden en regels, sluit niet meer aan bij de behoeften van veel ouders; ouders kiezen graag voor service en kwaliteit, ze zoeken een ‘organisatie’ waar ze hun kinderen met een gerust hart de gehele dag laten doorbrengen;
- Het IKC sluit goed aan bij de Nederlandse hedendaagse opvoedingsidealen; kinderen wordt ruimte geboden om zich breed te ontplooien.
- Tot slot zijn er ook efficiency voordelen (bijvoorbeeld met betrekking tot de overlegstructuur) en mogelijkheden tot een verbeterde exploitatie van voorzieningen.

Met de organisatie van kindcentra onder één leiding komt er een verbetering in de huidige versnippering/knip in :

- Het dagschema (de overgangen tussen voorschoolse opvang, onderwijs, tussenschoolse opvang en buitenschoolse opvang worden gestroomlijnd);
- Het voorschoolse en het schoolse aanbod;
- Het biedt voor ouders één organisatie met één aanspreekpunt

3. Visie Integraal kindcentrum

Visie

De gemeente Langedijk en haar partners streven ernaar dat alle kinderen in de leeftijd van 0 tot 12 een op hen toegesneden ononderbroken aanbod krijgen – op het gebied van spel, cognitieve en sociaal emotionele ontwikkeling.

Het IKC of kindcentrum is de “stip aan de horizon”, het gewenste eindbeeld. Zoals gezegd impliceert het IKC dat er een uitvoerende organisatie ontstaat onder één leiding. Dit is de meest gewenste en tevens meest vergaande vorm om menskracht en middelen optimaal in te zetten.

Dit gewenste eindbeeld kan slechts geleidelijk en gefaseerd gerealiseerd worden. Hoe dan ook streven alle partners naar:

- Een basisaanbod voor alle kinderen van 2,5 tot 4 jaar, en op termijn een doorlopende didactische en pedagogische ontwikkelingslijn voor alle kinderen van 0-12 jaar;
- Het realiseren van een sluitend VVE aanbod voor kinderen in de leeftijdsgroep van 2 tot 6 jaar, die dit op basis van hun ondersteuningsvraag en de geformuleerde toewijzingscriteria vragen van de kinderopvang/welzijnsinstelling en het basisonderwijs;
- Het realiseren van een warme overdracht van de voorschoolse periode naar de school
- Het zo vroeg mogelijk signaleren van ontwikkelingsachterstand of –voorsprong en andere ontwikkelings/gerelateerde zaken en het kunnen bieden van een passende aanpak, in samenwerking met andere partijen in de wijk en woonplaats zoals CJG, sport en cultuur.

4. Verantwoordelijkheid gemeente

De primaire verantwoordelijkheid voor de realisatie van dit streefbeeld ligt bij de partners zelf: schoolbesturen, kinderopvang en peuterspeelzaalwerk. De kans op succes in Langedijk is aanzienlijk omdat de partners zich committeren. De gemeente ziet voor zichzelf vooral een regisserende, stimulerende en verbindende rol. De formele positie van gemeente ten opzichte van de partners is zeer verschillend en de stapeling van regelingen bemoeilijkt een efficiënte regie. Directe sturing is mogelijk op het gebied van peuterspeelzaalwerk via het subsidie-instrument en op het gebied van VVE op basis van de Wet OKE. Ook heeft de gemeente de rol van extern toezichthouder voor kinderopvang en peuterpeelzaalwerk. Voor het jeugdbeleid als geheel heeft de gemeente een regiefunctie die als gevolg van de transitie jeugdzorg verder wordt vergroot. De mogelijkheden te sturen op kinderopvang zijn zeer beperkt, aangezien deze sector privaat is georganiseerd. Dit geldt ook voor de schoolbesturen, die bekostigd worden door de rijksoverheid. De Lokale Educatieve Agenda, het huisvestingsbeleid en de leerplicht zijn hier de voornaamste aangrijpingspunten.

Voor een effectieve rol van de gemeente is integrale regelgeving voorwaarde. De VNG Koplopersgroep kindcentra zet zich er dan ook voor in dit bij alle politieke partijen en alle ministeries hoog op de agenda te plaatsen. Harmonisatie van kinderopvang en peuterspeelzaalwerk is een belangrijk eerste stap, die veel gemeenten, waaronder Langedijk nu nemen.

5. Koers: op weg naar integrale kindcentra

Om de ontwikkeling van kindcentra in Langedijk verder te brengen nemen wij met alle partners de volgende Stappen.

1. Harmonisatie van peuterspeelzaalwerk en kinderopvang met versterking van VVE
2. Faciliteren en ondersteunen van pilots IKC

Onze eerste prioriteit is de voorschoolse periode in Langedijk goed in te richten. Dit is voorwaarde voor het daadwerkelijk realiseren van een doorgaande lijn 0-12 jaar: Tegelijk willen wij ook al waar zich kansen voordoen en waar de gemeente daartoe de mogelijkheid heeft de daadwerkelijke vorming van kindcentra stimuleren en ondersteunen.

5a. Harmonisatie peuterspeelzaalwerk-kinderopvang en VVE

Met de invoering van de Wet OKE heeft de rijksoverheid ingezet op de harmonisatie van de wet- en regelgeving van peuterspeelzalen en kinderopvang. De huidige splitsing tussen beide voorschoolse voorzieningen is echter een onnatuurlijke en levert in de huidige tijd van bezuinigingen ook ongewenste onderlinge concurrentie op. Het harmoniseren van beide voorzieningen is een landelijke ontwikkeling die voor zowel de ontwikkeling van kindcentra als voor een toekomstbestendig aanbod van peuterspeelzaalwerk noodzakelijk wordt geacht.

In Langedijk wordt eind juni 2013 het beslisdocument getekend door de Stichting Kinderopvang Langedijk en de Stichting Peuterspeelzaalwerk Langedijk. Daarin wordt beschreven hoe een vorm van verre gaande samenwerking in de praktijk eruit ziet. De twee Stichtingen worden voortaan aangestuurd door één bestuur. Doel is een nieuw en transparant stelsel te ontwikkelen dat toegankelijk is voor alle kinderen.

Specifieke aandacht gaat uit naar toegankelijke en goede voor- en vroegschoolse educatie. Totstandkoming van een goede infrastructuur voor VVE is van groot belang voor de ontwikkeling van een doorgaande ontwikkeling van kinderen van voorschoolse voorzieningen naar het basisonderwijs. Op basis van het Inspectierapport VVE werkt de gemeente aan het verbeteren van de kwaliteit van het aanbod. De verregaande samenwerking tussen beide partijen dient deze ontwikkeling te ondersteunen.

5b. Faciliteren en ondersteunen van pilot IKC

In Langedijk is er vanuit diverse scholen belangstelling voor de vormen van IKC's. Deels gaat het om nieuwe initiatieven, deels om de doorontwikkeling van bestaande Brede Scholen naar een nieuwe organisatievorm.

Komend schooljaar wil de gemeente gezamenlijk met de schoolbesturen (Stichting Tabijn, Stichting Atrium en Stichting de Blauwe Loper), voorscholen (Stichting Peuterspeelzalen Langedijk en het Paraplutje) en de kinderopvang (Stichting kinderopvang Langedijk en

pilot starten. Doelstelling van dit traject is middels een concreet plan van aanpak te komen tot de opzet van een pilot van integraal IKC in Langedijk. Deze pilot dient als richting-gevend voorbeeld voor de andere op te zetten IKC's. De rol van de gemeente is vooral regisserend, stimulerend en verbindend. Waar mogelijk zullen de partners ook aansluiting zoeken bij landelijk stimuleringsbeleid.

BIJLAGE 1: Landelijk ontwikkelingen

Sinds het begin van deze eeuw is steeds sprake van een verdergaande beweging in de richting van integratie van voorzieningen voor kinderen tot en met 12 jaar. We noemen enkele belangrijke mijlpalen en voorbeelden.

- Begin 2002 bracht de Commissie Dagarrangementen haar advies uit aan vijf departementen; de commissie deed voorstellen om onderwijs, opvang en vrije tijd beter af te stemmen op de leefstijl en tijdbesteding van ouders en kinderen.
- In 2004 startte Operatie Jong, een samenwerkingsverband tussen de ministeries van VWS, OCW, Justitie, BZK en Financiën met als doel aanbevelingen te doen voor een sterk en resultaatgericht jeugdbeleid. Met drie “sturingsadviezen” onder de titel Koersen op het Kind werd het project in 2006 afgesloten. Koersen op het kind bepleitte om alle regelingen op het gebied van opvang in één hand te brengen, waarbij het kind en zijn ontwikkeling centraal stonden.
- Dit sloot aan bij de brede school ontwikkeling die geruime tijd eerder was ingezet door VWS en OCW. Onder de brede school verstonden de betrokken ministeries VWS en OCW “netwerk van onderwijs, welzijn en zorg voor kinderen en ouders. Een netwerk bestaande uit de school en andere voorzieningen (zorginstellingen, cultuur, sport en bijvoorbeeld politie) met als doel de actieve deelname van kinderen aan de samenleving te bevorderen, kinderen een goede “dagindeling” te bieden, mogelijke achterstanden weg te nemen en hun sociale competentie te vergroten. Op dit moment is volgens bureau Oberon één op de drie scholen een brede school.
- In vervolg op de motie Van Aartsen-Bos (2006) werd met ingang van 2007 de voor- en naschoolse opvang de taak van de schoolbesturen (nadat eerder al de tussenschoolse opvang onder de verantwoordelijkheid van de school was gebracht). Als ouders dat willen zijn schoolbesturen verplicht daarvoor een aanbod te doen. Veel scholen zijn begonnen met een vorm van makelaarschap, waarbij een externe partij werd ingehuurd als aanbieder. Met name het zelf aanbieden van buitenschoolse opvang binnen de school begint populair te worden maar stuit op problemen vanwege de complexe huisvestingsregels.
- Steeds meer scholen hanteren andere schooltijden of bieden sluitende dagarrangementen aan (zoals de kantoortijdenscholen). Een recente variant vormen de Sterrenscholen, die uitgaan van een nieuwe organisatie van onderwijs en opvang.

De afgelopen jaren is een brede coalitie ontstaan van werkgevers, werknemers- en belangenorganisaties die zich inzetten voor doorlopende dagarrangementen voor kinderen. In 2009 ontving staatssecretaris Sharon Dijksma het advies Nieuwe tijden in onderwijs & opvang: een advies van het veld aan de regering. Een jaar later bracht de Taskforce/Onderwijs zijn eindrapport uit. De Taskforce met onder meer vertegenwoordigers

van kinderopvang, schoolbesturen, ouders, werkgevers en werknemersorganisaties pleitte voor de oprichting van kindcentra, waarin kinderen van 0-12 de hele dag werden begeleid en adviseerde de integratie van geldstromen van peuterspeelzaalwerk, kinderopvang en VVE om integrale voorzieningen mogelijk te maken. De VNG diende een petitie in samen met de G32 gemeenten waarin gepleit wordt voor een ongedeelde basisvoorziening voor kinderen 0-12 jaar. Tot begin 2013 loopt het landelijke stimuleringsproject Andere Tijden in Onderwijs en Opvang, dat kennis bundelt en initiatieven ontwikkelt.

Recent bracht de Klankbordgroep Integrale Kindcentra waarin een aantal belangrijke partners uit de wereld van onderwijs, kinderopvang op persoonlijke titel waren vertegenwoordigd, op verzoek van het ministerie van OCW, het rapport "Op weg naar integrale kindcentra" uit. Het rapport beschrijft de belemmeringen en oplossingen om kinderopvang en onderwijs dichterbij elkaar te organiseren. Voortbouwend op de petitie van de VNG en het "Project Andere Tijden" besloot een aantal gemeenten niet langer te wachten en zelf een begin te maken met de realisatie van kindcentra. De gemeente Langedijk is in de persoon van de wethouder Onderwijs actief lid van deze Koplopersgroep Kindcentra.

BIJLAGE 2 De situatie in Langedijk

Voorschoolse voorzieningen

- Op dit moment zijn er in Langedijk de volgende voorschoolse voorzieningen en vormen van formele kinderopvang: vijf peuterspeelzalen en zeven kinderdagverblijven. Kinderopvang en peuterspeelzaalwerk werken voor dezelfde leeftijdsgroep en beide zijn verantwoordelijk voor de ontwikkeling van het jonge kind en de voorbereiding op de basisschool. Ze doen dat echter onder verschillende financiële regelingen.
- Door bezuinigingen op het peuterspeelzaalwerk en groei van de kinderopvang heeft een verschuiving plaatsgevonden van speelzaal naar opvang. Door de bezuiniging op de kindertoeslag voor ouders staat echter de kinderopvang onder grote druk en loopt de capaciteit weer terug. Hierdoor trekt het peuterspeelzaalwerk weer iets aan.
- Buitenschoolse opvang wordt aangeboden op dertien locaties, verder is er gastouderopvang.
- Uit een recent onderzoek wat de gemeente heeft uitgevoerd; “Kansrijk opgroeien in Langedijk” is gekomen dat huidige en potentiële gebruikers van kinderopvang verschillende wensen ten aanzien van kinderopvang hebben. Ouders vinden het vooral belangrijk dat hun kinderen op de opvang leren samenspelen en leren omgaan met hun eigen gevoelens en emoties en die van anderen. Verder ziet men graag dat het kind creatief bezig is. Ook is er veel belangstelling voor een sport- en spel-, muzikaal en educatief aanbod op de kinderopvang. Naast een goed inhoudelijk en sportief aanbod missen ouders flexibele opvangtijden. Het is dan ook niet verrassend dat ruim vier op de tien van de ouders zeker gebruik wil maken van opvang tijdens de schoolvakanties als die mogelijkheid er komt. Ook is er interesse voor het flexibel indelen van opvangdagen. Van opvang 's avonds en in het weekend zou 17% (misschien) gebruik maken. Dezelfde flexibilisering wenst men in de doorberekening van de kosten; men betaalt bij voorkeur naar feitelijk (uur)gebruik. De gemeente overweegt in de toekomst een Integraal Kind Centrum te ontwikkelen; een centrum waar baby's, peuters, kleuters en kinderen tot 12 jaar - binnen en buiten schooltijd - leren spelen en hun talenten in volle breedte kunnen ontwikkelen. Circa de helft van de ouders is hierin geïnteresseerd, waarvan zes procent aangeeft er zeker gebruik van te gaan maken. Vijfenvierzig procent heeft geen belangstelling.

Doorlopende leerlijnen en kwaliteit

- Voorschoolse educatie (VVE) wordt in Langedijk zowel aangeboden door peuterspeelzalen als door kinderopvangvoorzieningen. Vroegschoolse educatie wordt aangeboden door de schoolbesturen op alle scholen in Langedijk. De gemeente werkt samen met betrokken partijen aan de totstandkoming van een goed en toegankelijk aanbod en aan doorlopende leerlijnen.
- Zicht op de kwaliteit van VVE heeft de gemeente momenteel naar aanleiding van de bestaandopnamen VVE in Langedijk van de onderwijsinspectie.
- Er dienen resultaatafspraken gemaakt te worden tussen de voor- en de vroegschool en op welke wijze deze gemeten worden.
- Er is meestal wel “warme overdracht, met Peuterestafette als nuttig instrument. Een doorlopende leer- en ontwikkelingslijn is daarmee echter nog niet gerealiseerd, omdat kindvolgsystemen en voor- en vroegschoolseprogramma’s vaak niet op elkaar aansluiten.

Brede scholen

Langedijk telt in iedere dorpskern een brede school cluster, samenwerkingsverbanden die niet noodzakelijk in een gebouw gehuisvest zijn. Drie scholen zitten in multifunctionele accommodaties, met partners van de brede school of andere organisaties. Op dit moment is er een brede school coördinator die de brede school activiteiten in gang zet en andere brede school initiatieven coördineert.